

Bisfosfonáty – volba preparátu

Zdeněk Adam a Vlastimil Ščudla
Interní hematoonkologická klinika LF MU a FN Brno
III. Interní klinika LF PU a FN Olomouc

Brno 18.1.2008

Mechanismus účinku na osteoklasty

Jednoduché bisfosfonáty
(neobsahují N v
molekule)

Interference s
metabolismem
nukleotidpolyfosfátů
(ATP)

Bisfosfonáty obsahující
dusík (N)

Inhibice farnesylpyrofosfát-
syntetázy (FPPS) blokáda
cesty HMG-Co A – mevalonát
–farnesyl-PP – geranyl-PP,
squalen – cholesterol.

Inhibice posttranslační
prenylace proteinů Ras, Rac
Rho, Rab poškozuje jejich
funkci

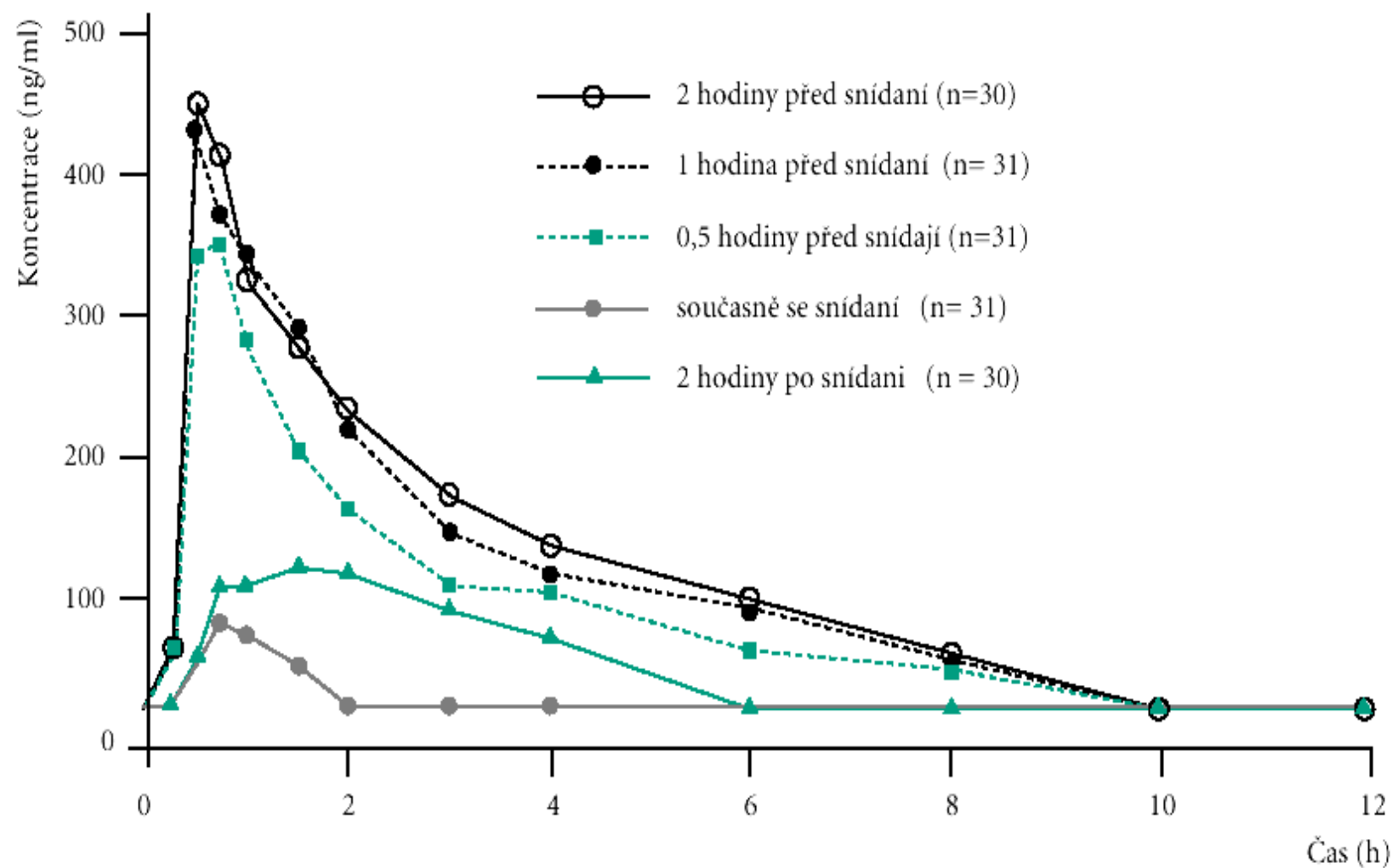
Farmakokinetika

1. Špatně se vstřebávají ze střeva
2. Vychytávají se selektivně ve skeletu, speciálně v místech s aktivním kostním metabolismem
  - mají krátký plazmatický poločas
  - nejsou metabolizovány
  - jsou vylučovány ledvinami
3. Specificky blokují resorpci kostí
4. Pomalu se uvolňují z kostí
5. Efekt léčby přetrvává i po ukončení léčby

Graf 3a

Plazmatické koncentrace klodronatu podávaného v 5 rozdílných časových intervalech před, při a po jídle

Farmakodynamika

Afinita k hydroxyapatitu se zvyšuje v následujícím pořadí: klodronat - risedronat
ibandronat – alendronat - zoledronat.

- určuje trvání antiresorptivního účinku

Míra inhibice farnesylpyrofosfát syntetázy se zvyšuje v následujícím pořadí: zoledronat
–risedronat- ibandronat-alendronat.

- determinuje intenzitu antiresorptivního účinku

Nežádoucí účinky - nefrotoxicita

Jednoduché bisfosfonáty (klodronat)

Nefrotoxicita jedině při rychlé i.v. infuzi, precipitace agregátů klodronatu v tubulu ledviny, při p.o. aplikaci nebyla nefrotoxicita popsána

Dusík obsahující bisfosfonáty – pamidronat a zoledronat

Riziko poškození tubulů s postupným vzestupem konc. kreatininu, medián mezi zahájením léčby a zjištěnou nefrotoxicitou 4,7 měsíce, zhoršování pokračuje asi 2 měsíce po ukončení aplikace. Riziko do 10 %

Ibandronat – zatím nefrotoxicita nepopsána

Tenvatyanon T; Ann. Oncol. 2006; 17: 497-907

Farmakokinetika bisfosfonátů v ledvinách

- Bisfosfonáty vstupují do tubulárních bb. pasivně v závislosti na plazmatické koncentraci (podané množství a rychlost infuze)
- Jejich exkrece z tubulárních buněk do lumen je aktivní proces, limitovaný a energeticky náročný
- Pokud je tento mechanismus přetížen, bisfosfonáty se akumulují a poškozují tubulární buňky

Příklad nefrotoxicity zoledronatu

Poškození renálních funkcí u 23,8 %.

Riziko se zvyšovalo s délkou doby aplikace,

do 6 měsíců: 11,1 % nad 24 měsíce: 26.3 %.

Pokud předcházela léčba pamidronatem: 45.%

Pokud nepředcházela léčba pamidronatem: 19.0 %.

Vyšší riziko: vyšší věk, předchozí léčba pamidronatem, případné předchozí poškození ledvin.

William k. Oh. The risk of renal impairment in hormone refractory prostate Cancer patients with bone metastases treated with zoledronic acid. Cancer 2007; 109: 1090-6

Nežádoucí účinky – osteonekróza čelisti

Definice: obnažená čelistní kost nejméně po dobu 8 týdnů bez předchozího ozáření čelisti či patologické osteolýzy čelisti

Udávaná frekvence:

- Karcinom prsu 0,6% až 6,2 %
- Mnohočetný myelom 1,7 až 11 %

Rizikové faktory: celková dávka bisfosfonátu, trvání léčby, extrakce zubu, **alterace imunity**

Další nežádoucí účinky

- 2) **Flu-like syndrom** teplota, vzestup CRP: při i.v. aplikaci dusík obsahujících bisfosfonátů
- 3) **Horní GIT (jícen) toxicita**: Při p.o. aplikaci dusík obsahujících bisfosfonátů (aledronat, risedronat, ibandronat)
- 4) **Dolní GIT (žaludek a níže) toxicita**: klodronat
- 5) **Hypokalcemie** - proto substituce Ca + D vit
- 6) **Vzácné nežádoucí oční a kožní účinky**

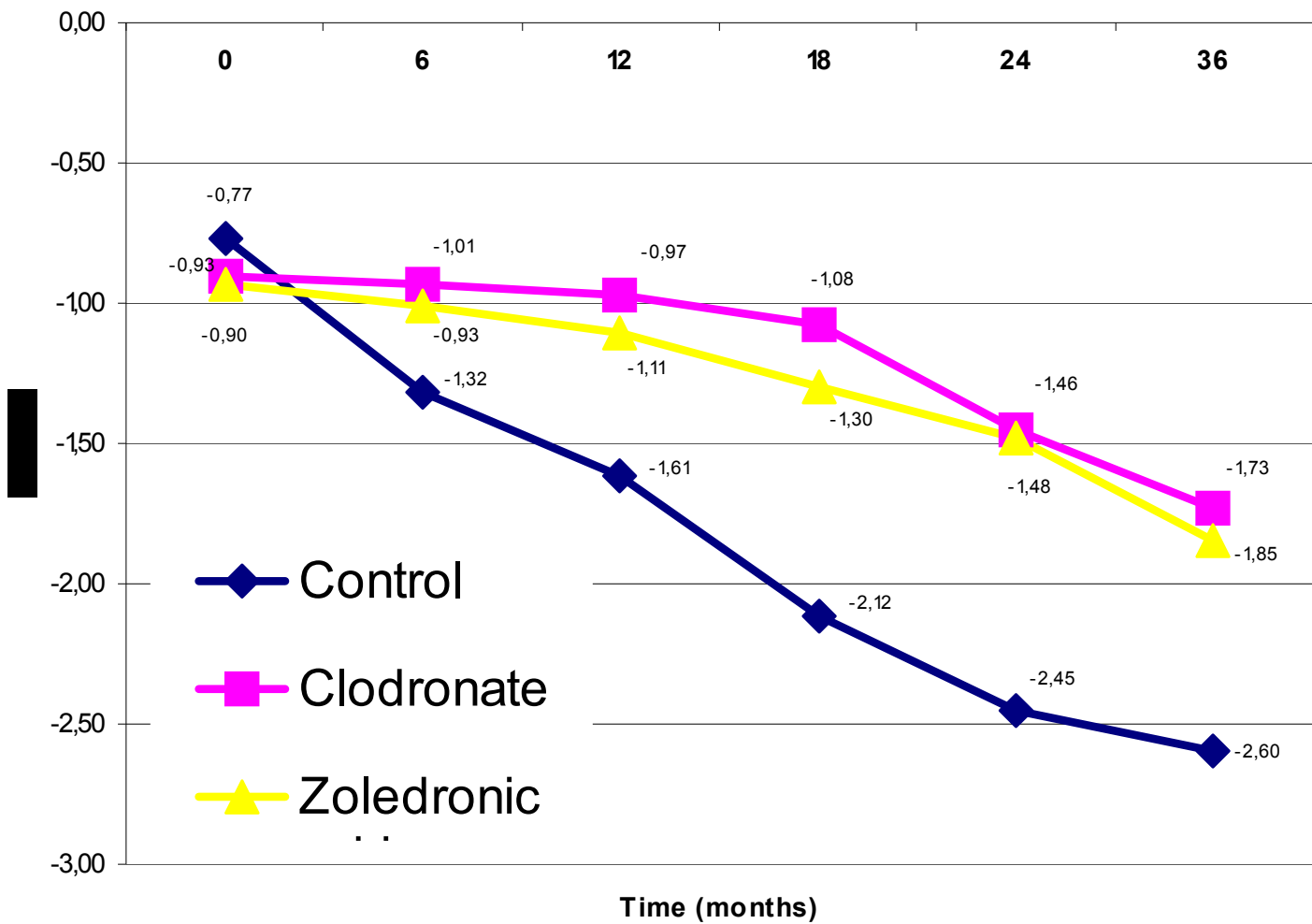
Který bisfosfonát je nejlepší?

Není důkazu, že by jeden z preparátů byl signifikantně účinnější než jiný.

Paulo Rodrigues, et al
Comparative study of the protective effect of different intravenous bisphosphonates on the decrease in bone mineral density in patients submitted to radical prostatectomy undergoing androgen deprivation therapy. A prospective open-label controlled study
International Journal of Urology (2007) 14 (4), 317–320.

Figure 4 - Graphic of the mean BMD in lumbar column in 94 patients with and without androgen blockade followed for 36 months

available at www.sciencedirect.com

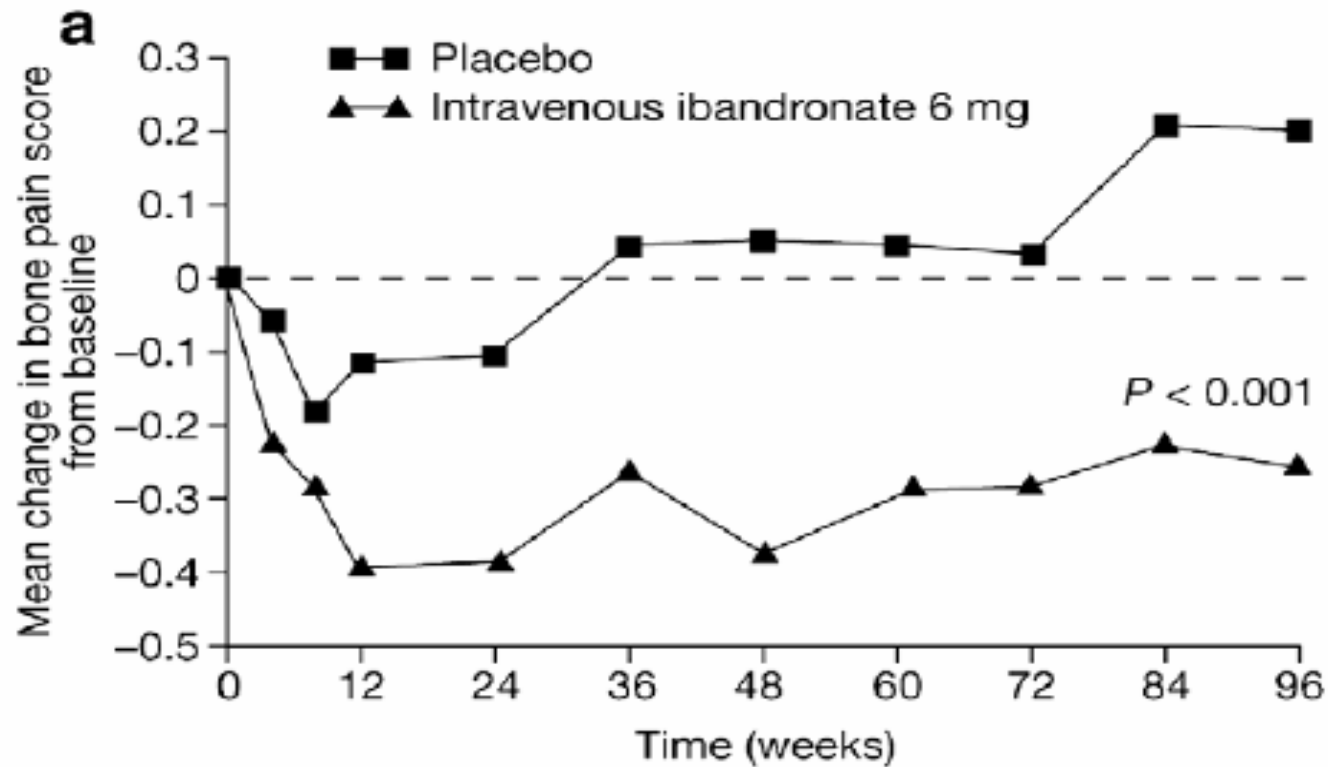
ScienceDirect

journal homepage: www.ejconline.com

Ibandronate: An effective treatment for metastatic bone pain

Andreas A. Kurth *

Department of Orthopaedic Surgery, University Hospital Frankfurt, Marienburgstrasse 2, DE-60528 Frankfurt, Germany

b

Doporučení - *Guidance on the bisphosphonate in solid tumors, recommendation of an expert panel.*

- **Doporučovaný preparát** : pro Ca prsu dusík obsahující bisfosfonáty, pro ostatní jen zoledronat.
- **Funding**: Novartis oncology – Aktivitu související se vznikem doporučení podpořila firma Novartis – výrobce zoledronatu.

• *Aapro a kol. Ann. Oncol. 2008; 19: 420-432*

• Doporučení

- 1) *Mayo Clinic consensus statement for the use of bisphosphonates in multiple myeloma*
- 2) *ASCO practice update on the role of bisphosphonate in multiple myeloma*
- Upřednostňovaný preparát: pamidronat před zoledronatem
- Indikace: rtg zřetelná osteolýza u MM
- Osteoporóza nebo i osteopenie u MM prokázaná denzitometricky
- Délka podávání: 2 roky, v případě přetrvávání MM aktivity prodloužení intervalů na 3 měsíce dle Mayo Clinic dopor.
- zatím ASCO ponechává rozhodnutí na ošetřujícím lékaři s přihlédnutím k aktivitě nemoci a stavu pacienta a nedoporučuje měnit intervaly a dávku.

- **Doporučení** - *International Myeloma Working Group: Use of bisphosphonates in Multiple myeloma.*
- Doporučený lék: klodronat, pamidronat
- Indikace k zahájení: Osteolýza prokázaná rtg snímkem, MR, CT anebo PET-CT.
- Trvání léčby: Možno přerušit po roce, pokud je CR nebo VGPR a není aktivní osteolýza.
- V opačném případě pokračovat a znovu zvážit po 2 letech, v případě přetrvávání aktivní osteolýzy pokračovat dále ve stejném dávkování

• *Mayo Clin Proc. 2007; 82: 516-522.*

Jak je to u asymptomatického MM?

Podávání bisfosfonátů u asymptomatického, zatím cytostatiky neléčeného myelomu, oddálí vznik kostní příhody, ale nemá vliv na interval do přechodu v symptomatické onemocnění.

Musto: Pamidronat reduces skeletal events but does not improve progression-free survival in early staged untreated multiple myeloma. *Leuk Lymphoma* 2003; 1545-8

Martin J. Pamidrobate induces bone formation in patient with smouldering myeloma with no significant anti-tumor effect *Brit. J. Haematol.* 2002; 118: 232-242

McCloskey: A randomized trial of the effect of clodronate on skeletal morbidity in multiple myeloma. *Brit. J. Haematol.* 1998; 100: 317-325.

Vývoj jde směr k ovlivnění rovnováhy RANKL - osteoprotegerin

Aktivitu osteoklastů stimuluje ligand vázající se na RANK = RANKL

Aktivitu osteoklastů inhibuje osteoprotegerin

První klinické testy s rekombinantním osteoprotegerinem – pro supresi protinádorové imunity nepokračovaly.

Upřednostněna cesta blokády RANKL

DENOSUMAB humanizovaná protilátka proti RANKL

- Klinické studie fáze III
- U pacientů s androgenní deprivací u Ca prostaty
- U pacientek s blokátory aromatázy u nemetastazujícího Ca prsu
- U pacientek s metastatickým karcinomem prsu

Závěr

- Rozdíly v účinnosti bisfosfonátů nejsou u MM prokázány
- Rozdíly v nežádoucí účincích bisfosfonátů jsou u MM prokázány
- Klinickými studii je u mnohočetného myelomu prokázána účinnost **klodronatu**, **pamidronatu** a **zoledronatu**
- **Ibandronat** nemá v SPC uveden MM, má však prokázanu účinnost u jiných maligních osteolytických procesů se stejným mechanismem osteolýzy a má velmi příznivý profil toxicity

Děkuji za pozornost

A přeji pevné a stálé zdraví